

BELGISCH NETWERK ARMOEDEBESTRIJDING VZW

Bijdrage – Bescherming van mensen in
armoede tegen de negatieve gevolgen
van de Covid-crisis

BAPN wordt ondersteund door:

Federaal Beleidswerk

Inhoudstafel

1. Inleiding	3
2. Methodologie	3
3. Bijdrage aan de Interfederale taskforce “Kwetsbare groepen”	4
Sociale / financiële steun.....	4
Dakloosheid	5
Personen in een situatie van onwettig of precair verblijf	5
De exit-strategie	5
Kinderen en gezinnen.....	5
Andere kwetsbare groepen.....	5
4. Adviezen bij wetsvoorstellen en andere initiatieven	6
Adviezen over wetsvoorstellen in het kader van de Covid-crisis	6
Nota aan de federale overheid betreffende de OCMW-maatregelen.....	6
Adviezen in het kader van het Europees beleid	6
5. Het onder de aandacht brengen van specifieke problematieken.....	7
Brieven gericht aan de Eerste Minister en de bevoegde Ministers om problemen op het terrein te signaleren en oplossingen voor te stellen.....	7
Bewustmaking rond de noodzaak van financiële steun aan kwetsbare huishoudens en andere prioriteiten voor mensen in armoede	8

1. Inleiding

Het Belgisch Netwerk Armoedebestrijding (BAPN) heeft als doel het bestrijden van de structurele oorzaken van armoede en sociale uitsluiting over heel België. BAPN vertegenwoordigt op federaal en Europees niveau de vier regionale netwerken armoedebestrijding en hun aangesloten verenigingen waar armen het woord nemen. Het betreft de volgende netwerken:

- het Netwerk tegen Armoede (NTA)
- le Réseau de Lutte contre la Pauvreté (RWLP)
- le Forum – Bruxelles contre les Inégalités (Le Forum)
- het Brussels Platform Armoede (BPA)

Vanaf de uitbraak van de Covid-crisis werd het duidelijk dat mensen in armoede zwaar getroffen werden. Zo leidt armoede vaak tot gezondheidsproblemen wat mensen in armoede meer kwetsbaar maakt om (ernstig) ziek te worden door het coronavirus. De quarantainemaatregelen, die nodig waren om de verspreiding van het virus tegen te gaan, waren op sociaal vlak in het bijzonder zwaar voor mensen in armoede. Zij leven bijvoorbeeld vaker met verschillende personen samen in een kleine ruimte, hebben dikwijls geen tuin, hebben thuis geen of onvoldoende toegang tot de nodige digitale middelen voor school, werk en om contact te kunnen houden, hebben vaak niet de middelen voor psychologische ondersteuning, enz. Daarnaast waren de economische gevolgen van de quarantainemaatregelen voor mensen in armoede zeer groot. Door de federale regering werden verschillende maatregelen getroffen om de bevolking te beschermen tegen de economische impact van de crisis, zoals bijvoorbeeld de tijdelijke werkloosheid omwille van Covid. Mensen in armoede werden juist niet of onvoldoende beschermd door deze maatregelen. Zij hebben bijvoorbeeld vaker een precair werkstatuut (interim, deeltijds werk, contract van bepaalde duur,...) of werken in kwetsbare sectoren (zoals de horeca, de cultuursector,...). Deze groepen vielen vaak uit de boot bij de genomen maatregelen die mensen moesten beschermen tegen inkomensverlies. Mensen die zich buiten de arbeidsmarkt bevinden (ontslagen personen door de crisis, werkzoekenden, uitkeringsgerechtigden, daklozen, mensen zonder wettig verblijf,..) werden misschien minder getroffen door inkomensverlies, maar er moet rekening mee gehouden worden dat reeds voor de crisis zij het grootste armoederisico liepen en bijvoorbeeld geen budget hadden voor onverwachte uitgaven. Door de stijging van de kosten voor voeding, basisproducten, gezondheid, energie enz. kwamen zij nog verder in de problemen.

Sinds het begin van de Covid-crisis heeft BAPN in samenwerking met de regionale netwerken armoedebestrijding alles in het werk gesteld om de problemen die mensen in armoede ondervinden, te signaleren aan het federaal beleidsniveau en oplossingen te formuleren. In deze publicatie hebben wij de belangrijkste activiteiten van BAPN gebundeld om mensen in armoede te beschermen tegen de negatieve gevolgen van de Covid-crisis gedurende de periode maart – augustus 2020.

2. Methodologie

De regionale netwerken staan rechtstreeks en via hun lokale organisaties in contact met mensen in armoede. Tijdens de Covid-crisis waren zij hierdoor in staat om de vinger aan de pols te houden en op een

snelle manier de problemen te detecteren die mensen in armoede ondervonden door de Covid-crisis. Minstens één maal en vaak meerdere malen per week werd er binnen BAPN samen met de regionale netwerken overleg gepleegd om de belangrijkste problemen in kaart te brengen die van toepassing zijn in Vlaanderen, Brussel en Wallonië, en die betrekking hebben op het federale beleidsniveau. Samen werden voorstellen en aanbevelingen opgesteld om een oplossing te bieden aan deze problemen. Gezamenlijke acties en initiatieven binnen BAPN om het federale beleidsniveau te informeren en te sensibiliseren werden besproken, uitgevoerd en geëvalueerd.

3. Bijdrage aan de Interfederale taskforce “Kwetsbare groepen”

O.a. op vraag van BAPN, werd op 8 april de interfederale taskforce “Kwetsbare Groepen” opgericht onder het leiderschap van de Minister belast met armoedebestrijding en de Minister voor Maatschappelijke Integratie.

De taskforce bestond uit de federale ministers van armoedebestrijding, maatschappelijke integratie en sociale zaken en de regionale ministers van armoede en sociale actie. Het doel van deze taskforce was om voor mensen in armoede en kwetsbare groepen oplossingen te zoeken voor de problemen waarmee deze groepen te maken krijgen ten gevolge van de Covid-crisis.

De specifieke doelstellingen van deze taskforce waren:

- Nagaan wat de impact van de Covid-crisis is op kwetsbare personen van de epidemie, de coronamaatregelen en de socio-economische maatregelen van de verschillende beleidsniveaus;
- Nagaan welke personen buiten de socio-economische maatregelen vallen en hun problemen zichtbaar maken;
- Voorstellen doen over bijkomende socio-economische maatregelen.

BAPN maakte deel uit van de consultatieve groep van deze taskforce die tot doel had om de Ministers te informeren over de noden van mensen in armoede en kwetsbare groepen. Door de hierboven beschreven nauwe samenwerking met de regionale netwerken heeft BAPN snel informatie van het terrein kunnen doorgeven aan het politiek niveau. In totaal heeft BAPN een dertigtal 30 fiches¹ ingediend betreffende de onderwerpen die besproken werden tijdens de vergaderingen van de consultatieve groep: sociale / financiële steun ; dakloosheid ; personen in een situatie van onwettig of precair verblijf; de exit-strategie ; kinderen en gezinnen : andere kwetsbare groepen. BAPN heeft in elke fiche de situatie op het terrein beschreven en aanbevelingen gegeven m.b.t. wat nodig is om de situatie voor mensen in armoede te verbeteren. Deze fiches werden opgesteld en afgeklopt in samenwerking met de regionale netwerken.

Hierbij is een overzicht van de verschillende fiches per thema of doelgroep terug te vinden:

Sociale / financiële steun:

- [Moeilijkheden om te sparen](#)
- [De restcategorie “andere” van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid](#)

---

¹ In de consultatiegroep werd er gebruik gemaakt van een methodologie van fiches waarin de probleemsituatie, de gewenste oplossing, de bevoegde actoren en beleidsaanbevelingen per thematiek beschreven werden.

BAPN / Bijdrage: bescherming van mensen in armoede tegen de negatieve gevolgen van de Covid-crisis

- [De Inkomensgarantie voor Ouderen \(IGO\)](#)
- [Toegang tot hulpverlening en rechten](#)
- [Voedselhulp](#)
- [Het Geïndividualiseerd Project voor Maatschappelijke Integratie \(GPMI\)](#)
- [GPMI – studenten](#)
- [Energie, water en risico op toekomstige schulden](#)

Dakloosheid:

- [Daklozenopvang](#)

Personen in een situatie van onwettig of precair verblijf:

- [Opvang van asielzoekers](#)
- [Dringende medische hulp](#)
- [Verblijfsrecht en de voorwaarde van voldoende bestaansmiddelen](#)
- [Regularisatievraag](#)

De exit-strategie:

- [Personen die ondersteund worden door de OCMW's](#)
- [Personen met mentale gezondheidsproblemen omwille van de crisis en de quarantainemaatregelen](#)
- [Ondersteuning aan financieel kwetsbare huishoudens](#)
- [Mensen zonder papieren – verblijfsrecht](#)
- [Gratis mondkapjes en de distributie ervan](#)
- [Sociale ondersteuning van mensen die zich in een precaire situatie bevinden](#)
- [Kunstenaar, inclusief diegenen die nog geen beroep kunnen doen op het kunstenaarsstatuut](#)
- [Deeltijds werk](#)
- [Testing van mensen die dak en/of thuisloos zijn](#)
- [Eenoudergezinnen – Terugbetaling van schulden van de ex-partner die insolvent is](#)

Kinderen en gezinnen:

- [Families met minstens één ouder in de gevangenis](#)
- [Ouderschap en werk](#)
- [Toegang tot cultuur en vrije tijd](#)
- [Toegang tot gezondheidszorg](#)
- [Families met kinderen zonder wettig verblijf](#)
- [Digitale kloof](#)

Andere kwetsbare groepen:

- [Gevangenen die vrijgelaten werden in het kader van de coronamaatregelen](#)

4. Adviezen bij wetsvoorstellen en andere initiatieven

Tijdens de crisisperiode werd BAPN uitgenodigd om een aantal adviezen te schrijven bij wetsvoorstellen die tot doel hadden de negatieve gevolgen van de crisis te beperken voor mensen in armoede. Daarnaast heeft BAPN ook adviezen of reacties opgesteld bij een aantal andere initiatieven.

Adviezen over wetsvoorstellen in het kader van de Covid-crisis:

De Covid-crisis heeft een grote impact gehad op de schuldenproblematiek bij mensen in een precare situatie. Door de gestegen kosten voor o.a. voeding, basisproducten en gezondheidszorg en het inkomensverlies kwamen vele personen in de problemen om in hun levensonderhoud te voorzien en hun facturen te betalen. BAPN heeft advies gegeven m.b.t. tot twee wetsvoorstellen aangaande deze problematiek:

- [Advies van BAPN op het wetsvoorstel betreffende de toekenning van een betalingsplan met een maximale looptijd van zes maanden of meer voor de consumenten die door de economische gevolgen van de COVID-19-pandemie inkomstenverlies hebben geleden](#)
- [Advies van BAPN met betrekking tot de wetsvoorstellen betreffende het betalingsuitstel voor de aflossing van consumentenkredieten](#)

Binnen de Kamercommissie “energie, leefomgeving en klimaat” werd een discussie gestart rond het sociaal tarief voor energie. Dankzij het sociaal tarief kunnen ook mensen in armoede toegang krijgen tot een essentieel basisgoed zonder zich hiervoor restricties te moeten opleggen. BAPN werd gevraagd om geschreven feedback te geven over de uitbreiding van de categorie “beschermde klant” dat toegang geeft tot het sociaal tarief:

[Nota - Uitbreiding van de categorie “beschermde klant” dat toegang geeft tot het sociaal tarief](#)

Nota aan de federale overheid betreffende de OCMW-maatregelen:

In het begin van de crisis werd door de POD Maatschappelijke Integratie in samenspraak met de verenigingen van de OCMW's een reeks aanbevelingen gedaan aan de OCMW's. Deze maatregelen hadden enerzijds tot doel om de toegang tot de diensten van de OCMW's te garanderen aan de rechthebbenden. Anderzijds beschermden deze maatregelen ook de werknemers en de rechthebbenden tijdens de quarantaineperiode. Bij de start van de exit-fase was het duidelijk dat deze maatregelen nog een hele periode nodig waren (en nog steeds zijn) gezien het coronavirus niet uit onze samenleving verdwenen is en nog steeds voor veel onzekerheid zorgt. In haar nota vraagt BAPN dat deze maatregelen verlengd worden en doet zij tevens een aantal andere voorstellen:

- [Nota – BAPN, bestaande uit de regionale netwerken armoedebestrijding, vraagt aan de Federale Overheid dat de maatregelen verlengd worden die genomen zijn geweest voor de rechthebbenden van steun van de OCMW's. Zij stelt eveneens een aantal evoluties voor.](#)

Adviezen in het kader van het Europees beleid

De landenspecifieke aanbevelingen van de Europese Commissie voor België stonden dit jaar volledig in het teken van de Covid-crisis. In haar gezamenlijke reactie met de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap (NHRPH) op de aanbevelingen van de Commissie betreurt BAPN het gebrek aan sociale maatregelen voor mensen in armoede, die ziek zijn of een handicap hebben. In deze reactie maken BAPN

en de NHRPH een analyse van de voorstellen van de Commissie en stellen zij hun alternatieve aanbevelingen voor België voor:

- [Reactie van het Belgian Anti-Poverty Network \(BAPN\) en de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap \(NHRPH\) op de landenspecifieke aanbevelingen van de Europese Commissie: door een gebrek aan sociale maatregelen dreigen mensen in armoede, die ziek zijn of een handicap hebben de prijs te betalen voor de COVID 19-crisis](#)

BAPN heeft bijgedragen aan het gedetailleerd onderzoek van het European Anti-Poverty Network (EAPN) naar de Covid-crisis en de gevolgen ervan voor mensen in armoede in Europa. In deze studie, waaraan 25 nationale en 3 Europese leden van EAPN hebben deelgenomen, werd onderzocht hoe de gezondheidszorg en sociale bescherming in elk land eruitzagen voor de pandemie, de veranderingen die de pandemie in deze systemen heeft teweeggebracht en welke overheidsmaatregelen genomen werden om de crisis aan te pakken:

- [The impact of the Covid-19 crisis on people experiencing poverty and vulnerability: Rebuilding Europe with a Social Heart](#)

5. Het onder de aandacht brengen van specifieke problematieken

Brieven gericht aan de Eerste Minister en de bevoegde Ministers om problemen op het terrein te signaleren en oplossingen voor te stellen

Om specifieke problemen die mensen in armoede ondervonden ten gevolge van de Covid-crisis onder de aandacht te brengen, heeft BAPN verschillende brieven aan de Eerste Minister en de bevoegde Ministers gericht:

- [Brief met aanbevelingen \(niet-exhaustief\) voor sociale noodmaatregelen gericht op de meest kwetsbare bevolkingsgroepen](#)
- [Brief betreffende de aanbeveling om met de bankkaart te betalen wat moeilijkheden met zich meebrengt voor mensen in armoede en de problematiek betreffende personen die verwarmen en/of koken met campinggasflessen of petroleum](#)
- [Brief met suggesties m.b.t. het oprichten van een taskforce “Coronavirus - Sociale Hoogdringendheid” om de gezondheids- en sociale crisis aan te pakken](#)
- [Brief betreffende de hoogdringendheid van Coronamaatregelen, ook voor de kwetsbare consument](#)
- [Brief met aanbevelingen aan de Europese Unie en de EU lidstaten in het kader van de Covid-crisis](#)
- [Brief om de opschorting van de IGO-controles te vragen om IGO-gerechtigden te beschermen tegen de gezondheidsrisico's die de controles voor IGO-gerechtigden met zich mee brengen](#)
- [Brief om een verlenging van de opschorting van de IGO-controles te vragen](#)
- [Brief betreffende de verlenging van de termijn voor het indienen van de personenbelasting](#)

BAPN / Bijdrage: bescherming van mensen in armoede tegen de negatieve gevolgen van de Covid-crisis

BAPN werd op 20 juli samen met andere middenveldorganisaties uitgenodigd door de Eerste Minister, de Kern en andere bevoegde Ministers om de armoedeproblematiek in het kader van de relance en de economische wederopbouw te bespreken. Tijdens deze vergadering heeft BAPN haar belangrijkste aanbevelingen voor een structurele aanpak van de armoedeproblematiek voorgesteld, zoals het versterken van de sociale zekerheid en het garanderen van toereikende en toegankelijke inkomens voor iedereen.

Ter opvolging van deze vergadering heeft BAPN twee brieven gericht aan de Eerste Minister en de bevoegde Ministers om een aantal thema's die tijdens de vergadering besproken werden verder uit te diepen:

- [Brief betreffende maatregelen die mensen in armoede beschermen tegen de gezondheidsrisico's van het Coronavirus](#)
- [Brief betreffende het bestrijden van de digitale kloof](#)

Bewustmaking rond de noodzaak van financiële steun aan kwetsbare huishoudens en andere prioriteiten voor mensen in armoede

Initiatieven gecoördineerd door BAPN

Op 29 april waarschuwden de netwerken armoedebestrijding, verenigd binnen BAPN, ervoor dat zonder federale daadkracht "vergeten groepen" de zwaarste prijs zullen betalen voor de Covid-crisis. We brachten specifiek onder de aandacht dat zonder tijdelijke, directe financiële steun de huishoudens met de laagste inkomens, de precairste contracten en/of statuten en de gezinnen met een moeilijke toegang tot rechten nog lang de gevolgen van deze crisis zullen voelen. Dat komt bovenop de moeilijkheden die ze door de bestaande ongelijkheid in de samenleving reeds ondervinden:

- [Persbericht: Zonder federale daadkracht betalen 'vergeten groepen' de zwaarste prijs voor de COVID19-crisis. De Netwerken Armoedebestrijding vragen krachtige maatregelen met een directe positieve impact op het gezinsinkomen](#)

Op 21 mei gaf BAPN in een persbericht haar reactie op het betalingsuitstel van het consumentenkrediet wat mogelijk gemaakt werd door het federaal parlement. BAPN erkende het belang van dit initiatief maar waarschuwde dat kwetsbare huishoudens onvoldoende toegang zullen krijgen tot dit betalingsuitstel. Hierdoor valt de groep die net het meest bescherming nodig heeft uit de boot. In haar reactie riep BAPN op om het betalingsuitstel op een aantal belangrijke punten alsnog aan te passen. BAPN benadrukte ook het belang om de overmatige schuldenlast bij mensen in armoede op een structurele manier aan te pakken:

- [Persbericht: een beetje ademruimte voor mensen met dreigende schulden, maar voor hoelang?](#)

Op 4 juni heeft BAPN samen met de regionale netwerken een opiniestuk gecoördineerd waarin bijna 300 actoren uit de maatschappelijke en socio-culturele wereld, ondersteund door academici, de regering opriepen om dringend werk te maken van een sociale exit-strategie met prioriteit voor de noden van kwetsbare groepen. Gezamenlijk vroegen wij dat deze sociale exit-strategie gebaseerd zou zijn op twee pijlers, namelijk een directe, maandelijkse, financiële steun aan financieel kwetsbare huishoudens en een

BAPN / Bijdrage: bescherming van mensen in armoede tegen de negatieve gevolgen van de Covid-crisis

exit-strategie die uitgetekend wordt samen met actoren die kwetsbare bevolkingsgroepen vertegenwoordigen en ondersteunen:

- [Opiniestuk: Een éénmalige premie van €250 aan leefloners, mensen met een beperking en IGO-gerechtigden is onvoldoende. Bijna 300 actoren uit de maatschappelijke en socio-culturele wereld, ondersteund door academici, roepen de regering op om dringend werk te maken van een sociale exitstrategie met prioriteit voor de noden van kwetsbare groepen.](#)

Acties waaraan BAPN heeft bijgedragen:

Op 7 april, Wereldgezondheidsdag, nam BAPN deel aan de actie van het Actieplatform Gezondheid en Solidariteit om aandacht te vragen voor het belang van een kwaliteitsvolle gezondheidszorg, wat nogmaals benadrukt werd door de Covid-crisis. Gezamenlijk riepen wij Belgische en Europese beleidsmakers op om een sterk gezondheidszorgsysteem te creëren door een volwaardige, solidaire financiering voor een toegankelijke en goede zorg voor de hele bevolking:

- [Actie Wereldgezondheidsdag: Besparingen en commercialisering verzwakken onze gezondheidssystemen. Remedies bestaan!](#)

Op 4 juli vervoegde het Belgian Anti-Poverty Network (BAPN) een unieke coalitie, met vertegenwoordigers uit de klimaat-en milieubeweging, de armoedebeweging, de sociale sector en de vakbonden, om actie te voeren voor een “nieuw normaal”. De actievoerders, verenigd onder de noemer #UnitedForANewNormal benadrukten dat de coronacrisis een “wake up-call” moet zijn. Een terugkeer naar “business as usual” kan nooit een oplossing bieden voor de sociale en klimatologische uitdagingen in onze samenleving:

- [#UnitedForANewNormal: Na de coronacrisis is een nieuw normaal de enige optie !](#)